

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

I følge vedlagte liste

Deres ref

Vår ref

Dato

15/2016

08.09.2015

Høringsbrev - forslag om endringer i forskrift om opptak til høyere utdanning

Kunnskapsdepartementet fastsetter forskrift om opptak til høyere utdanning (opptaksforskriften) med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler, jf. §§ 3-6, 3-7 og 4-9. Departementet vurderer normalt en gang i året behovet for endringer i opptaksforskriften.

1. Forslag om endringer

Departementet har mottatt flere forslag om endringer i opptaksforskriften fra universiteter og høyskoler. Forslagene er vurdert i samråd med Samordna opptak (SO).

Departementet tar sikte på at forslagene som ikke innebærer endringer av betydning for elevers fagvalg i videregående opplæring, skal tre i kraft fra og med opptaket til studieåret 2016-2017. Mindre tekniske endringer i forskriftsteksten er innarbeidet i vedlagte utkast, men omtales ikke i dette brevet.

Forsøksordninger med spesielle opptakskrav til enkelte studier

I brev av 18. juni 2014 (vår ref 14/2334) inviterte departementet universiteter og høyskoler til å fremme forslag om forsøksordninger med spesielle opptakskrav til flere studier. Fristen for å fremme eventuelle søknader var 15. oktober 2014. Etter ny vurdering er departementet kommet til at også forsøksordninger bør hjemles i opptaksforskriften. De fremmes derfor som forslag om forskriftsendringer i dette høringsbrevet.

Flere av søknadene om forsøksordninger omfatter karakterkrav til studier ved enkeltinstitusjoner. Disse omtales særskilt i teksten nedenfor under aktuelle bestemmelser. Dette gjelder

- Forslag om forsøk med karakterkrav i norsk for opptak til sykepleierutdanning ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). Forslaget er lagt inn som nytt punkt i § 4-2. *Spesielle opptakskrav til enkelte helse- og veterinærfag*
- Forslag om forsøk med karakterkrav i norsk for opptak til journalistutdanning ved HiOA. Forslaget er lagt inn som nytt punkt under § 4-10. *Spesielle opptakskrav til diverse fag*.
- Forslag om forsøk med karakterkrav i engelsk for opptak til engelskspråklige utdanningsprogram ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU). Forslaget foreslås lagt til ny § 4-8. *Spesielle opptakskrav til engelskspråklige utdanningsprogram*

Nye krav for opptak til realfagsstudier, informatikk og lektorutdanninger i realfag

Flere av søknadene (Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og UiT – Norges arktiske universitet) indikerer at de fastsatte opptakskravene til realfagstudier og beslektede studier ikke gir tilstrekkelig faglig grunnlag for å gjennomføre slike studier. Dette gjelder også enkelte informatikkstudier ved UiO og lektorutdanning i realfag ved de aktuelle institusjonene. Etter en helhetlig vurdering foreslår departementet derfor å heve opptakskravene til slike studier. Forslagene innebærer krav som kan påvirke valget av programfag som elevene i videregående opplæring (VGO) skal gjøre i januar/februar første året i VGO. Opptakskravene må være kjent for elevene når de velger programfag. Derfor må endringer i opptakskravene varsles i god tid før de iverksettes. Departementet foreslår på denne bakgrunn at nye opptakskrav iverksettes fra og med opptaket til studieåret 2018 – 2019. Det vises til omtale av forslagene under kapittel 4 (§§ 4-3 og 4-7) om spesielle opptakskrav.

Universitetet i Bergen har i tillegg bedt om en åpning i opptaksforskriften for å kunne kreve motivasjonsbrev av søkere til enkelte studier. De forutsetter ikke at et motivasjonsbrev skal telle ved opptak. Etter en vurdering er departementet kommet frem til at det ikke vil være naturlig å legge dette inn i forskriften som et opptakskrav. Departementet minner om at institusjonene selv har fullmakt til å fastsette arbeidskrav og lignende, og foreslår at fagmiljø som ønsker det selv kan legge inn krav om motivasjonsbrev ved studiestart.

2. Nærmere om de enkelte forslagene

Kapittel 3. Unntak fra krav om generell studiekompetanse

§ 3-4. Unntak fra kravet om generell studiekompetanse for opptak til enkelte arkitektur og tekniske fag

Universitets- og høgskolerådet (UHR) ved Nasjonalt råd for teknologisk utdanning (NRT) har revidert og vedtatt ny fagplan av 2014 for forkurs til ingeniør- og maritime fag. UHR ber om at henvisningen til ny fagplan erstatter gjeldende tekst i opptaksforskriften. Departementet mener at søkere som har bestått forkurs frem til i dag fortsatt skal være kvalifisert for teknologiske studier. Det foreslås derfor at henvisning til ny fagplan føyes til i gjeldende bestemmelse, jf. vedlegg.

§-3-6. Unntak fra kravet om generell studiekompetanse for opptak til enkelte kunstfag

Departementet har vurdert flere søknader om endringer og viser til at generell studiekompetanse skal være det normale opptakskravet til høyere utdanning. Det foreslås nå kun noen få tekniske endringer, jf. vedlegg.

Kapittel 4. Spesielle opptakskrav

§ 4-2. Spesielle opptakskrav til enkelte helse- og veterinærfag

Departementet har tidligere ikke fastsatt spesielle opptakskrav for bachelorstudier i ernæring. Universitetet i Bergen (UiB) mener at det må forskriftsfestes at kravene for slik bachelorutdanning skal være de samme som for integrerte masterstudier, jf. bestemmelsens første punkt. Universitetet i Agder (UiA) har søkt om samme opptakskrav for ernæringsstudier på bachelornivå som for bioingeniør- og reseptarutdanning (bachelor i farmasi), jf. andre punkt. Sekundært ønsker UiA de samme kravene som UiB nå har foreslått å forskriftsfeste.

Samordna opptak har opplyst at det kun er UiO som tilbyr integrerte studier på nivå med mastergrad i ernæring. De øvrige institusjonene som tilbyr ernæringsstudier har dette på bachelornivå eller etter 3+2-modell. Samordna opptak har påpekt at NMBU tilbyr et bachelorstudium i matvitenskap og ernæring som de har definert som realfag. Departementet viser til prinsippet om at tilnærmet like studier bør ha samme opptakskrav, og ber høringsinstansene vurdere alternative opptakskrav til bachelorstudier i ernæring som er skissert i vedlegget.

Karakterkrav for opptak til sykepleierutdanning

HiOA har søkt om en forsøksordning med karakterkrav 3 – tre – i norsk (393 årstimer eller tilsvarende) for opptak til sykepleierutdanning. Begrunnelsen er at studenter som tas opp vil ha et bedre utgangspunkt for å fullføre studiet, fordi studiet krever evne til både muntlig og skriftlig kommunikasjon. Høgskolen forventer at dette vil sikre økt kvalitet og gjennomstrømning i studiet.

Departementet foreslår at HiOA får anledning til å sette karakterkrav som foreslått i norsk ved opptak til sykepleierutdanningen. Ordningen skal evalueres etter tre år. Departementet forutsetter at karakterkravet innebærer at gjennomsnittet av karakterene i norsk skal være 3,0. Det foreslås et nytt punkt i forskriften, jf. vedlegg.

§ 4-3. Spesielle opptakskrav til informatikk, realfag, natur- og miljøfag

UiB, UiO og UiT Norges arktiske universitet har bedt om å få prøve ut spesielle opptakskrav til noen realfagsstudier. Forslaget innebærer at det stilles krav om matematikk R2 fra VGO. Av hensyn til oversiktighet i regelverket og fordi tilnærmet like studier bør ha samme opptakskrav, foreslår departementet en felles forsøksordning, jf. vedlegg.

De nye opptakskravene innebærer at samfunnsfaglig matematikk (S1 og S2) ikke lenger godkjennes som grunnlag for opptak til realfagsstudier ved UiO, UiB, UiT Norges arktiske universitet, og informatikkstudier ved UiO. De tre universitetene vil evaluere forsøket etter at de har virket i tre – fire år.

§ 4-4. Spesielle opptakskrav til arkitektur- og teknologiske fag

Det vises til omtale av endringer i § 3-4 om nytt revidert forkurs for 3-årig ingeniørutdanning og integrert masterstudium i teknologiske fag. Endringene innlemmes i alle punktene i § 4-4 der forkurs er nevnt som kvalifiserende for opptak. Det gjelder tredje, fjerde og sjuende punkt. Det foreslås at søkere med revidert forkurs må ha karakteren C eller bedre i matematikk fra dette forkurset for å få opptak til *Integrert masterstudium i teknologiske fag ved NTNU*.

§ 4-6. Spesielle opptakskrav til enkelte hotell og reiselivsfag

Første punkt *bachelorstudium i hotelledelse* foreslås strøket. Dette innebærer at det fra og med opptak til studieåret 2016-2017 kun vil kreves generell studiekompetanse for opptak til dette studiet. Samtidig har Universitetet i Stavanger søkt om at en kvote på inntil 50 prosent av studieplassene reserveres for søkere som dokumenterer minimum ett års relevant praksis. Departementet tar sikte på å innvilge denne søknaden med hjemmel i § 7-3 som gir departementet fullmakt til å fastsette kvoter.

§ 4-7. Spesielle opptakskrav til pedagogiske fag

Basert på Innst. 339 S (2014-2015), jf. Dokument 8:98 S (2014-2015) har Stortinget vedtatt følgende: "*Stortinget ber regjeringen legge til rette for at utdanningsinstitusjoner som ønsker det, får muligheten til å gjennomføre opptaksintervjuer for kandidater til lærerutdanningen.*" Vedtaket foreslås implementert ved at det fastsettes et nytt andre ledd i første punkt. Det er i tillegg gjort teknisk endring.

Som følge av endringene i § 4-3 foreslås endringer i bestemmelsene for opptak til 5-årig lektorutdanning i realfag ved, UiB, UiO og UiT Norges arktiske universitet.

§ 4-8. Spesielle opptakskrav til engelskspråklige bachelorprogram ved NMBU - NY

NMBU har søkt om å få innføre en forsøksordning med karakterkrav i engelsk for opptak til sine engelskspråklige bachelorprogram, jf. vedlegg. Forsøket skal evalueres etter fire år.

§ 4-9. Spesielle opptakskrav til enkelte kunstfag

Studier i dansekunst er ført inn i listen. I tillegg er det gjort tekniske endringer i forbindelse med at tidligere NISS nå er en del av Westerdals-ACT.

§ 4-10. Spesielle opptakskrav til diverse fag

Bachelorstudium i tolking i offentlig sektor ved HiOA foreslås lagt inn i listen over studier der søkerne må bestå opptaksprøve. Det er i tillegg foreslått tekniske endringer knyttet til omstrukturering av studier ved Høgskolen i Lillehammer og som følge av Westerdals— Oslo School of Arts, Communication and Technology har fusjonert med tidligere Nordisk Institutt for studio og Scene (NISS).

Høgskolen i Oslo og Akershus har søkt om en forsøksordning med karakterkrav i norsk for opptak til bachelor i journalistikk. Høgskolen mener at dette karakterkravet skal gjelde for alle søkere. Departementet mener at HiOA bør få muligheten til å prøve ut dette og foreslår et nytt

punkt i § 4-10, jf. vedlegg. Karakterkravet i norsk innebærer at gjennomsnittet av karakterene i faget skal være 4,0.

UiT Norges arktiske universitet har søkt om forsøksordning med spesielle opptakskrav til ettårig studium i Arktisk naturguide. Departementet mener at de foreslåtte kravene er rimelige for dette studiet og foreslår at de legges inn forskriften. Dette forslaget vil ikke anses som en forsøksordning.

Kapittel 7. Rangering av søkere ved opptak

§ 7-1. Generelt om rangering og kvote

Det foreslås å forskriftsfeste forutsetningen om at eldre søkere går foran yngre søkere ved rangering etter alder. Dette har hittil vært uttrykt i merknadstekst til bestemmelsen.

§ 7-2. Kvote for førstegangsvitnemål og ordinær kvote

Særlig evnerike elever i VGO har nå mulighet til å fullføre på to år, mot normalt tre år. For å unngå misforståelser foreslås det å endre ordlyden i første ledd.

§ 7-7. Karakterforbedringer

Etter dagens bestemmelser kan elever forbedre sine karakterer mens de er i VGO og likevel komme i kvoten for førstegangsvitnemål. Til grunn for bestemmelsen ligger forutsetningen om at elevene normalt bruker tre år i VGO. Siden det nå er adgang til å fullføre VGO på to år kan det bli spørsmål om disse elevene skal få mulighet til å forbedre karakterene etter at de har fått vitnemål og fortsatt komme med i kvoten for førstegangsvitnemål. Departementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

§ 7-13. Rangering på grunnlag av særskilt vurdering

I første ledd går det frem at: "Grunnlag for opptak etter særskilt vurdering kan være at annet morsmål enn norsk, sykdom, funksjonshemming eller andre spesielle forhold gir grunn til å anta at søkerens karakterpoengsum etter bestemmelsene i §§ 7-5 til 7-7 ikke gir et riktig bilde av søkerens kvalifikasjoner."

I rundskriv F-01-15, side 20, er det lagt inn følgende merknad til denne bestemmelsen: "I alle tilfeller skal lærestedene ta med i vurderingen hvorvidt søkeren har fått den tilrettelegging han/hun har krav på jf. Opplæringslova med forskrifter."

I forbindelse med årets opptak har departementet fått flere henvendelser fra pårørende til søkere med dysleksi med spørsmål om forståelse og anvendelse av forskriftsbestemmelsen og merknaden. Departementet mener at det ikke er grunnlag for å gjøre endringer/presiseringer i forskriftsteksten. Departementet inviterer imidlertid høringsinstansene til å redegjøre for dilemmaer knyttet til anvendelsen av bestemmelsen og gi innspill til eventuelle endringer/presiseringer i merknadsteksten.

§ 7-14. Rangering på grunnlag av opptaksprøve

HiLs *bachelorstudium i film og TV* innlemmes i merknadene slik at det fortsatt kan rangeres søkere til slike studier med grunnlag i opptaksprøve alene.

Opptaksintervju til lærerutdanningen, jf.ovenfor under kapittel 4, § 4-7.

Departementet bestemmer om en opptaksprøve kun skal være kvalifiserende, om opptaksprøven skal gi poeng og om opptak skal skje med grunnlag i opptaksprøven alene, eller med grunnlag i en kombinasjon av ordinær poengberegning (jf. §§ 7-1 til 7-13 i opptaksforskriften). Ved tidligere anledninger er begrepet opptaksprøve i forskriften definert til også å omfatte intervju.

Departementet minner om at institusjoner som ønsker å benytte intervju ved opptak til lærerutdanninger i tillegg til de fastsatte poeng- og karakterkravene må gjøre rede for i hvilken grad de mener at intervju skal telle ved opptaket. Departementet vil før iverksetting av intervju som del av opptaksgrunnlaget, gi regler for hvordan dette skal telle ved opptaket.

3. Høringsfrist

Vi ber om eventuelle merknader innen mandag 16. november 2015.

Departementet ber om at høringsuttalelser sendes elektronisk ved bruk av den digitale løsningen for høringsuttalelser på www.regjeringen.no/id2438863 Høringsuttalelser er offentlige etter offentlighetsloven og blir publisert.

Med hilsen

Toril Johansson
ekspedisjonssjef e.f.

Inger Johanne Christiansen
seniorrådgiver

Vedlegg

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.